# מהדורה למורה – מפתח תשובות

**מטרות הדף:**

- לתרגל זיהוי שורש, בניין וחלקי דיבר
- להכיר ניבים, צירופים ומילות קישור ולהבין את תפקידם במשפט
- להכיר את תרומתו של אליעזר בן-יהודה לחידוש השפה העברית

גרסה רגילה – כל הפריטים.

## חלק א' – חלקי דיבר, שורש ובניין

1. ג – התפעל
2. א – כ.ת.ב
3. ב – מהיר
4. ב – נפעל
5. ג – מילת קישור

## חלק ב' – נכון או לא נכון – ניבים וצירופים

1. נכון – זהו ביטוי מושאל ולא מילולי
2. לא נכון – היא מביעה ויתור או ניגוד
3. נכון – הוא היה ממחדשי השפה העברית המודרנית
4. לא נכון – יכולה להיות גם פסוקית סיבה, תוצאה או ויתור

## חלק ג' – השלימו את המשפטים

1. ר.ג.ש
2. סיבה
3. עיתון
4. משועבדת
5. מושאלת

## חלק ד' – התאימו ניב למשמעות שלו

1 – ד (לחשוב הרבה על בעיה)
2 – א (להצטער מאוד)
3 – ה (לעזור למישהו)
4 – ג (לנסות לעשות דבר מעל ליכולת)
5 – ב (להתייאש ולוותר)

## חלק ה' – סדרו את שלבי זיהוי שורש ובניין

1. קראו את המילה וזהו אם היא פועל או שם
2. הסירו אותיות שימוש בתחילת המילה ובסופה
3. מצאו את שלוש או ארבע אותיות השורש
4. השוו את תבנית המילה לתבניות הבניינים המוכרים
5. קבעו את שם הבניין המתאים

## חלק ו' – כתיבה והבעה

1. משפט עם פסוקית ברורה ושימוש נכון במילת קישור
2. תשובה שמזכירה חידוש מילים והתאמת השפה לחיים מודרניים

## כרטיס יציאה – מה לחפש

- שורש: ל.ב.ש
- ניב כלשהו עם הסבר תואם למשמעות המושאלת
- מילת ניגוד כמו אבל או אולם

**טיפים להפעלה:**

- אפשר לפתוח את השיעור בדוגמה מהחדר על פרופסור שורש כדי לחבר לתרגול
- מומלץ לעבור על חלק הניבים בעל פה לפני העבודה העצמאית
- לתלמידים מתקשים אפשר לוותר על הפריטים המסומנים כקשים ולהתמקד בבסיס

# דף תרגול: חדרי בריחה לשוניים בעברית

דף התלמיד/ה רגיל

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

באתר יש ארבעה חדרי בריחה לשוניים, שבכל אחד מהם פותרים מנעולים באמצעות ידע בדקדוק, באוצר מילים ובתחביר. דף זה מתרגל את הנושאים שמופיעים בחדרים: שורש ובניין, ניבים וצירופים, מילות קישור ומשפט מורכב, וגם חידושי לשון של אליעזר בן-יהודה.

## 1 חלק א' – חלקי דיבר, שורש ובניין

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** באיזה בניין נמצא הפועל "התרגש"?

א) פעל ב) נפעל ג) התפעל ד) הפעיל

**2.** מהו השורש של המילה "התכתבות"?

א) כ.ת.ב ב) כ.ת.ה ג) ת.כ.ב ד) כ.ב.ת

**3.** איזו מהמילים הבאות היא שם תואר?

א) רץ ב) מהיר ג) ריצה ד) לרוץ

**4.** באיזה בניין נמצאת המילה "נשבר"?

א) פעל ב) נפעל ג) פיעל ד) הופעל

**5.** מהו חלק הדיבר של המילה "אבל"?

א) שם עצם ב) פועל ג) מילת קישור ד) שם תואר

## 2 חלק ב' – נכון או לא נכון – ניבים וצירופים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | "לשבור את הראש" הוא ניב שמשמעותו לחשוב הרבה על בעיה | ☐ | ☐ |
| 2 | מילת הקישור "למרות ש" מביעה סיבה | ☐ | ☐ |
| 3 | אליעזר בן-יהודה חידש מילים רבות שמשמשות אותנו עד היום | ☐ | ☐ |
| 4 | כל משפט מורכב חייב להכיל דווקא פסוקית זיקה | ☐ | ☐ |

## 3 חלק ג' – השלימו את המשפטים

השלימו את המילה החסרה.

**1.** השורש של המילה "מתרגש" הוא _____

**2.** מילת הקישור "כי" מביעה בדרך כלל _____

**3.** אחת המילים שחידש אליעזר בן-יהודה היא _____

**4.** משפט מורכב בנוי ממשפט עיקרי ופסוקית _____

**5.** ניב הוא צירוף מילים שהמשמעות שלו היא _____ ולא מילולית

## 4 חלק ד' – התאימו ניב למשמעות שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** לשבור את הראש | ___ | **א.** להצטער מאוד |
| **2.** לאכול את הלב | ___ | **ב.** להתייאש ולוותר |
| **3.** לשים יד | ___ | **ג.** לנסות לעשות דבר מעל ליכולת |
| **4.** לקפוץ מעל הפופיק | ___ | **ד.** לחשוב הרבה על בעיה |
| **5.** להרים ידיים | ___ | **ה.** לעזור למישהו |

## 5 חלק ה' – סדרו את שלבי זיהוי שורש ובניין

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

| | |
|---|---|
| ☐ | הסירו אותיות שימוש בתחילת המילה ובסופה |
| ☐ | השוו את תבנית המילה לתבניות הבניינים המוכרים |
| ☐ | קבעו את שם הבניין המתאים |
| ☐ | קראו את המילה וזהו אם היא פועל או שם |
| ☐ | מצאו את שלוש או ארבע אותיות השורש |

## 6 חלק ו' – כתיבה והבעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** כתבו משפט מורכב אחד שמתאר מצב מחיי היומיום שלכם, וכלול בו פסוקית סיבה, תוצאה או ויתור

**2.** הסבירו במילים שלכם מדוע חשוב שהעברית התחדשה ומה היה תפקידו של אליעזר בן-יהודה בתהליך

## כרטיס יציאה

מהו השורש של המילה "התלבשות"?

תנו דוגמה לניב והסבירו את משמעותו

כתבו מילת קישור אחת שמביעה ניגוד

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀